

27. 01. 2023

Časopis Megafon

Stran/Termin: 12

Naslov: Ulična umetnost za samo 15,5 evra!

Naklada:

Avtor:

Površina/Trajanje: 454,54

Rubrika/Oddaja: LOKALNO

Žanr: POROČILO

Gesla: IZIS FESTIVAL

Ulična umetnost za samo 15,5 evra! Banksy v Trstu

Theatralia

Sobota, 21. januar 2023, vstopam na prizorišče razstave z naslovom *The Great Communicator*. Vem, zveni skoraj tako preudarno in satirično kot ime Chaplinovega filma iz štiridesetih. Gre namreč za neavtorizirano razstavo Banksyjevih del, ki je postavljena v Salone degli Incanti v Trstu in se ponaša s kar šestdesetimi originali tega slovitega grafitarja iz Bristola.

Medtem ko so tržaške ulice prazne, ker je v mesto končno prišla silovita burja, se v nekdanji mestni ribarnici odvija do sedaj najbolj celostna razstava Banksyjevih del. V samem objektu so postavljena znotraj dodatnih razstavnih sten, ki omejujejo prostor na tri dele. Zunanje stene razstavnega prostora so oblikovane na način, ki se trudi imitirati ulične fasade velikega mesta. Za nameček pa so zraven postavljene še lesene mestne klopce, prisilno pografitirane in prepleljene z različnimi nalepkami. Nič kaj avtentičen poskus prikaza okolja, v katerem delujejo umetniki grafitarji.

Znotraj razstavnega prostora, vzdolž cele razstave, pa s počasnimi koraki in namrščenimi čeli, ob branju populističnih spremnih tekstov, stopica vsaj kakšnih sto obiskovalcev. Skoraj vsak je za vstopnico odštél 15,5 evra. Računam, v eni uri se je torej v blagajni obrnilo približno 1500 evrov. Razstava traja od 25. novembra do 10. aprila. Računica kaže, da PromoTurismo Friuli Venezia Giulia, ki je razstavo organizirala v sodelovanju z Madeinart, dobro opravlja svoje delo. Kakopak je razstava neavtorizirana. Pred leti je Banksy na Instagramu objavil posnetek klepeta, v katerem izve, da ogled njemu posvečene razstave v Moskvi stane dvajset evrov. Sam pritrudi, da nikoli ne bi zaračunal vstopnice za ogled svojih del, a obenem doda, da ni pravi človek, da bi se pritoževal, če nekdo objavi fotografije njegovih del brez dovoljenja. To me spomni na izjavo Brada Downeya, ko mi je leta 2020 kot čuvajki njegove razstave v skladišču Libertas v Kopru navrgel, da je Banksy umetnik, ki si tudi sam »prisvaja« podobe.

Brad Downey je Američan in konceptualni umetnik, ki je pred dobrima dvema letoma razstavljal na festivalu *IZIS* pod naslovom *Fuck off Illusion*. Med ostalimi deli je razstavil tudi rekonstrukcijo Banksyjevih del, s čimer je želel aktualizirati in kritizirati ravno vprašanja o avtorizaciji in lastništvu umetniških del, ter o delovanju umetniškega trga in umetniške neodvisnosti. Prvič je to storil leta 2011, ko je bil že drugič povabljen k sodelovanju pri skupinski razstavi v Berlinski galeriji *Kunstraum Kreuzberg Bethanien*. Brad se spomni, da je leta 2003 v isti galeriji na skupinski razstavi razstavljal skupaj s takrat še ne slovitim Banksyjem. S pomočjo video dokumenta takratne razstave je nato lociral dele sten, kjer

so Banksyjeve poslikave stale pod več plastmi stenskih barv, steno pa je restavriral. Že naslednji dan so mediji podkrepili Bradov koncept o delovanju umetniškega trga in avtorizaciji. Nihče ni omenil njegovega naslova dela *What lies beneath*, še manj Bradovega avtorstva in koncepta, vsi so pisali samo še o razkritju Banksyjevih del in potencialni denarni vrednosti le-teh, galerija pa je dobila povpraševanja za njihov odkup. Downey se je zadnjo noč razstave odločil za še eno intervencijo. Eno od del je uničil, da so od njega ostali le še kosi. Ostala dela (še prekrita z barvo) je izrezal iz sten in jih od tedaj skrivaj hrani. Leta 2019 je iz kosov rekonstruiral delo *Flying Copper* in leta 2020 za festival *IZIS* v Kopru prvič očem javnosti pokazal hiperspektralne fotografije Banksyjevih del iz 2003, ki jih je pripravil s pomočjo Restavratorskega Centra Ljubljana in Instituta Jožefa Stefana.

Ker Koper ni Berlin ali Trst z odličnim turističnim PR-jem, me čuvajoč razstave v skladišču Libertas, z razpadajočimi vhodnimi vrati, ni bilo niti najmanj strah, da bi rekonstruirana Banksyjeva dela odtujili. Še manj pa, da bi se v uri obrnilo kakšnih sto obiskovalcev, četudi je šlo za konceptualno vrhunska dela.

Začuda znova ugotavljam, da je populističen pristop k umetnosti mnogo bolj dobičkonosen. V Trstu so recimo dobro poskrbeli tudi za manipulativne zvočne efekte. Poleg povprečnega šuma ljudi je bilo v ozadju slišati dramatično glasbo, kot jo uporabljajo v ameriških filmih za ustvarjanje neskončnega občutka tenzije in pričakovanje odkritja ultimativne resnice. Malce utrujajoče, ko pomisliš, da ti to subtilno viša raven kortizola v krvi.

Naj ne pozabim na najslovitější del razstave, animacije najpopularnejših Banksyjevih del z dodano vrednostjo posebnih efektov tipa »balon, ki leti«, »eksplozije« in »ogenj«. In seveda glasbeno spremljavo, ki je aplikacija Shazam ne najde in se zdi, da je bila naložena iz ene izmed spletnih strani z glasbo za prosto uporabo. Vse skupaj skoraj že presežek multimedijske umetnosti.

In če se še enkrat ne osredotočim na del razstave z institucionalizirano, uokvirjeno ulično umetnostjo in skočim na tistega, ki je stal na desni strani pred vhodom; vau! Tukaj se šele srečata umetnost, takšna, ki naj bi sicer reflektirala družbo in spodbujala kritično mišljenje, in vsem nam zahodnjakom dobro znan kapitalizem. Majhen zvezek s poslikavo silhete punčke z rdečim balonom, 8,90 evra, velik pa le 9,90 evra. Majčka barve mestnih fasad s kratkimi rokavi in šablono še ene Banksyjeve nešetokrat videne grafike, 19,90 evra. Na tej točki mi je bilo resnično žal, da mi je okolju neprijazna plastična embalaža, v kateri je bila majica naprodaj, preprečevala odkrivanje porekla artikla. Intuitivno slutim, da bi ta informacija sprožila še eno kontradikcijo sporočilnosti grafike, ki jo nosi. Zmagovalni artikel, print punčke z balonom, A4-formata in okvirjem, ki ga v vsakem trgovskem centru dobimo za vrednost poceni kosila, pa se je važil s ceno kar 57,90 evra. Nič v primerjavi s tem, da je bil original pred leti na dražbi prodan za 1,4 milijona dolarjev.

Spoznanja so sledeča: kritično mišljenje lahko kupiš in umetnik je lahko vsak, ki ima dober PR! Pa prijeten ogled razstave. “

Tiskana izdaja portala Megafon.si - št. 33 - 27. januar 2023